

Esther van Fenema

Welvaartsziekten vragen om een nieuwe manier van medisch denken

Hardlopen en broccoli

De arts van nu is afgericht als brave protocolslaaf. Maar iets meer kritische zin zou de zorg goedkoper en vooral effectiever kunnen maken. Onze protocollen beschrijven state-of-the-artbehandelingen en zijn gebaseerd op studies uit de belangrijke tijdschriften. Het punt is echter dat veel curatief onderzoek wordt gefinancierd door de farmaceutische industrie, die vooral belang heeft bij patenteerbare moleculen. Leefstijlgeneeskunde is nieuw en wil leefstijl inzetten, niet alleen als preventie, maar juist als curatieve interventie. Uitkomsten van onderzoek naar leefstijlgeneeskunde zijn echter niet patenteerbaar en dus bestaat er onvoldoende mogelijkheid voor private financiering. Anders gezegd, Pfizer en Roche zijn niet geïnteresseerd in hardlopen en broccoli.

Protocolvorming is door VWS gedelegeerd aan de beroepsgroep en dus onderhevig aan de vrije markt, iets wat we ons té weinig realiseren als we in onze spreekkamer de richtlijn ter hand nemen. Het gebrek aan goed gefinancierd onderzoek naar leefstijlgeneeskunde is eigenlijk een dure vorm van marktfalen, want het schaarse onderzoek dat wél gedaan wordt, biedt zicht op een enorm medisch en financieel voordeel. Schattingen van de financiële besparingen variëren sterk, maar TNO liet zien dat alleen al aan medische kosten bij diabetes type 2 een besparing van 2,7 miljard euro in vijf jaar mogelijk is, als 40 procent van deze patiënten hun leefstijl wijzigt. Hierbij zijn besparingen door minder ziekteverzuim of minder arbeidsongeschiktheid nog niet eens meegenomen.

In maart van dit jaar verscheen in verschillende nationale kranten het Manifest voor Leefstijlgeneeskunde, een initiatief van publicist Martijn van Winkelhof. De boodschap is simpel: gebruik leef-

stijl als ‘medicijn’ om van ziekte te genezen of om verergering te voorkomen. Meer dan vierhonderd ondertekenaars van het manifest, diverse gezaghebbende personen en organisaties uit de zorg, onderstrepen het belang van deze ‘tak van sport’ en keren zich tegen de perverse prikkels die wezenlijke verandering tegenhouden.

De Tweede Kamer heeft op 24 april een motie aangenomen waarin VWS wordt gevraagd een onderzoeksagenda te ontwikkelen. Inmiddels is het Nederlands Innovatiecentrum voor Leefstijl-geneeskunde opgericht. Binnenkort zal het manifest, inclusief onderzoeksagenda, worden overhandigd aan minister Bruins, om VWS te vragen te gaan investeren in curatieve leefstijl-geneeskunde. De hoogste tijd, want volgens de WHO is ruim 45 procent van de welvaartsziekten vermijdbaar door het aanpakken van leefstijl. De explosie aan welvaartsziekten vraagt daarnaast om een nieuwe manier van medisch denken. We hebben tegenwoordig te maken met complexe multifactoriële systeem-aandoeningen, denk aan DM2, cardiovasculaire ziekten en depressie. Toch blijven we steken in negentiende-eeuws denken, toen het nog mogelijk was om bijvoorbeeld een infectie met één pil te bestrijden, het klassieke unifactoriële denken. De uiterst complexe aandoeningen van nu benaderen we nog steeds op dezelfde manier, waarbij we het aantal unifactoriële interventies dan maar klakkeloos combineren: kijk naar de pillendoos van de gemiddelde 70-jarige met moeilijke vaten, hoog cholesterol en somberheidsklachten. Farmacologische combinaties waar geen enkele evidence voor bestaat. Kortom, tijd voor minder illusies en meer gezond verstand. U kunt het manifest nog ondertekenen via nilg.eu/steun-hier-het-manifest-voor-leefstijl-geneeskunde. ■